

Wiadomości zagraniczne.

S. Domingo.

Pisma publiczne wyięły z gazety Hai-tyckiej, na Przylądku Henryka (Cap Henry) wychodzącej, następujący artykuł z dnia 2go Grudnia roku zeszłego! „Artykuł 26sty Konstytucyi Królestwa nakazuje: „„Każdemu wolno jest myśli swoje objawiać, pisać i drukować. Pisma nie podlegają przed wyściem „swoiem żadney cenzurze. Nikt nie jest odpowiedzialny za ogłoszenie drukiem myśli swoich, wyjąwszy w przypadkach, które prawo „przepisuje.““ Najiaśniejszy Pan (tak opiewa daley rzeczony artykuł gazetowy) zwracając ciągle uwagę swoją na rozszerzenie najwyższego poloru między Poddanymi swoimi, i zważając, że wielki ten zamiar tylko przez zupełną wolność druku dopiętym być może, raczył — z przyczyny niektórych wątpliwości, iakie mają Władze administracyjne o zastosowaniu 26go artykułu Ustawy konstytucyjney — po wysłuchaniu swojej Rady ministeryalney wydać dnia 28. Listopada wyrok: iż najwyższą wolą J. K. Mości jest, ażeby rzeczony artykuł 26sty w całym znaczeniu swoim utrzymanym został.“

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Były Francuzki Jenerał Lallemand wyiechał z kilkunastu emigrantami Francuzkimi do Filadelfii, końcem udania się do nowey osady Francuzkiej, założoney nad brzegami rzeki Alabamy.

Wyspa Amelia poddała się dnia 25. Grudnia Rządowi Zjednoczonych Stanów Północney Ameryki. Objęła ją w posiadłość eskadra złożona z 5 okrętów woiennych; 250 żołnierzy Amerykańskich stoi osadą w twierdzy Point-Petre. Dowódca powstańców Hiszpańsko-Amerykańskich Aury, nie dał żadnego odporu; posłał tylko protestacyę swoją Prezesowi Kongressu.

Uwolniono w Filadelfii Officerów Angielskich, których na rozkaz pewnego Sędziego Amerykańskiego przytrzymano za to, iż myśleli udać się do powstańców południowey

Ameryki. Mieszkańcy tameczni zebrali dla nich dostateczną składkę na odbycie zamierzoney podróży.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Angielskie donoszą, iż powstańcy Południowo-Amerykańscy zajmują następujące Kraie i Prowincye: Buenos-Ayres i Chili; w Wenezueli mają Prowincye: Merida, Truxillo, Varinas i Guaianę; tudzież Kumanę, Barcellonaę i Caraccas, oprócz samych stolic. Posiadają oraz wyspę S. Małgorzaty, rzekę Oronoco, porty: Guiria, Cariaco, Maturin i Cumanacoa, iako też ciąsnę morską Pavia. W nowey Grenadzie powstało 5 Prowincy, to jest: Casanare, Checo, Socorro, Neiva i Tunia.

Officer Angielski w Vera-Cruz, przestał do gazety Amerykańskiej: Aurora, list pod dniem 20. Października. Wnosić z niego można, iż chociaż schwytano Jenerała Minę, nie skończy się na tem rewolucya w Meksyku. Mieszkańcy miasta Vera-Cruz opasane wałami, i basztami obwarowanego, nie śmia ruszyć się daley; iak na wystrzał z działa. Cały Kray znajduje się w mocy powstańców, wyjąwszy kilka miast murami opasanych w stronie wschodniej i północney; trudny jest związek między Vera-Cruz i Meksykiem. Dawniey można było odbyć tę drogę w 70 godzinach, bo gościniec jest ieden z nappiękniejszych; teraz zaś nikt tam nie iedzie bez mooney straży, i blisko dwa tygodnie iechać musi. Woysko Królewsko-Hiszpańskie stojące w mieście Vera-Cruz, wynosi niespełna 900 ludzi, rachując w to piechotę, iazdę i artylleryę; składa się zaś z Indyjanow, Murzynów, i nieco Europeyzyków, którzy, iak się zdaie, ledwo umieją trzymać karabin. Krótko mówiąc, powstał cały Meksyk; wkrótce zapewne wyrugowanoby Władze Królewskie i woysko, gdyby nie brakowało bronii i potrzeb woiennych, oraz ludzi, którzyby, znając taktykę woienną, dowodzili powstańcami i do wspólnego prowadzili ich celu. Obrac ten różni się od innych wiadomości z Meksyku, i zapewne nie jest zupełnie prawdziwym.

Wielka Brytania.

Dnia 2. Lutego przybył do Liverpoolu Jenerałpowstańców Południowo-Amerykańskich McGregor z Nassau w New-Providence.

Przyjaciele reformy Parlamentu zgromadzili się dnia 2go Lutego i dawali składekę na wsparcie tych, których na mocy zawieszenia aktu Habeas-Corpus, jako oskarzonych o zdradę Kraju, uwięziono. Przewodniczyli Pan Francis, Burdet i Lord Cochrane; każdy z nich ofiarował 100 gwineów. Ostatni pisał wszystkie uchwały tego zgromadzenia.

Dnia 31. Stycznia przyniosła Kommissya do Izby Wyższej zatwierdzenie Królewskie bilu, uchylającego zawieszenie aktu Habeas-Corpus.

Tegoż dnia Kanclerz skarbowy wniósł w Izbie Niższej, aby Izba zamieniła się w Wydział skarbowy. Oświadczył P. Scharp, iż w całej mowie Królewskiej nie ma ani słowa o oszczędności. Zdaie się owszem, iż Rząd myśli dochody stosować do wydatków, nie zaś wydatki do dochodów. — Odpowiedz ał Kanclerz skarbowy, że już zapowiedział, iż stan Skarbu będzie podanym Izbie. — Zamieniona Izba w Wydział skarbowy, miała sobie podany budżet na rok bieżący, i postanowiła uchwalić wsparcie pieniężne dla Króla Jmci, bez oznaczenia ilości.

P. Brougham zapytał się, czyli uczyniono jakie kroki do zupełnego zniszczenia wszelkiej pamiątki nienawistnego w Kraju podatku, który po tylu usiłowaniach potrafiła narzeszcie Izba skassować, to jest: opłaty od dochodów? — Oświadczył Kanclerz skarbowy, iż teraz nie może dokładnej na to pytanie dać odpowiedzi, i odkłada ją do następującego Poniedziałku.

Dnia 2. Lutego nie było sessyi Izby Niższej, bo się tylko 25 Członków znajdowało.

Na sessyi Izby Wyższej dnia 3. Lutego wniósł Lord Sidmouth, ażeby papiery tyjące się stanu Kraju, złożone imieniem Xięcia Rejenta, oddano tajemnemu Wydziałowi; co też uchwalono.

Tegoż dnia w Izbie niższej wniósł Lord Castlereagh, ażeby do Wydziału skarbowego obrano też same osoby, które były przeszłego roku. Oddał potem papiery względem stanu Kraju, które zapieczętowane złożono na stole.

Francya.

W dzienniku jeneralnym Francyi czytamy co następuje: „Tych zapust widzieliśmy bardzo mało masek na ulicach, a przecież nie było we Francyi nigdy tyle maskowanych osób, iak teraz.“

W Niedzielę, dnia 1. Lutego, czytano we wszystkich kościołach Paryżkich Mandat względem postu, wydany przez Wikaryuszow Paryżkiey Kapituły metropolitalney, z którego Gazeta Francyi, między innemi następujący wyciąg umieściła: „Zastawiono na młodzież wielkie i daleko rozciągnięte siła. Ciągłe wzrasta powódź pism przeciwko Religii, przeciwko dobrym obyczajom, przeciwko prawey Władzy rządowej. Niedawne wydanie dzieł obydwóch patryarchów zabobonu, poczytnia ich zwolennicy wieku dziewiętnastego za niedostateczne. Starzy ich pomocnicy, posłednieysi od nich w talencie, a często nienawistnieysi w charakterze, wydobywani są także z grobów swoich. Cała ta starożytność, nie wystarcza ieszcze temu. Modne pióra kręśliły krótkie nauki bezbożności, aby dla każdego, osobliwie dla młodzieży, pojętniejszemi się stały. Dogmata, karność kościelna, hierarchia i obrzędy Kościoła — te przedmioty wiary i uwielbienia tylu wieków i najważniejszych ludzi — są na kilku kartach roztrząsione, skrytykowane, na łup pogardy i bluźnierstwa oddane — i — iak gdyby cała nauka dawniejszych wieków na proch skruszoną została, zwiastują nam bliski upadek Kościoła katolickiego! Uwierz, kto, Kochani Bracia, że ci fałszywi prorocy, kiedy światłem ewanlieli zdzieramy z nich larwę, żądają od nas burzliwie dopełnienia przepisow miłości Chrześciańskiej? Nasza miłość, nayukochansi Bracia, powiadamy to z radością, musi być taką samą, iaką jest miłość Jezusa Chrystusa, gdy publiczney grzesznicy, cudzołożney niewieście przebaczył, i gdy uczył przypowieści o dobrym Pasterzu i o marnotrawnym synu; musi być tą samą miłością, iaką jest miłość Pawła Sgo, który rozgrzeszył kazirodnego Koryntyanina, gdy pokutę odprawił... Jako? kiedy krwiożerni wilcy ze wszech się stron zbiegają, mamyż, według energijnego wyrazu Pisma Sgo, podobni być do niemych psów, którzy nie mają siły do szczekania i trzodę na łup wydają? Canes muti, non volentes latrare. Od Jezusa Chrystusa aż do czasow naszych, Apostołowie, Zbory, SS. Oycowie Kościoła, poczytywali apologistow fałszywych nauk za zwodzicieli Ludu, starających się obalić Królestwo Boże i popsuć dusze, i podnosili przeciwko nim głos swój bez ochrony. Otoż to są wzory, otoż to przepisy miłości Chrześciańskiej.“

Listy z Francyi zapewniają, że obrady nad Konkordatem i tyczącym się iego projektem do prawa, nie będą się odprawiać na terażniejszem posiedzeniu Izb prawodawczych. Podobnoś nie udzieli Rząd Izbow nic nowego o tym przedmocie, lecz rzecz pozostanie w

tym stanie, iak jest, gdyż myślą wdać się w nowe układy z Dworem Rzymskim, i sprawić kilka odmian w zawartym przez Krabiego Blacas d'Aulps Konkordacie, a potem dopiero odmieniony traktat Izbow przelożyć.

Potwierdza się ta wiadomość, że kilka bardzo interesujących projektów do prawa, które podać miano Izbow w ciągu terażniejszego ich posiedzenia, do przyszłego posiedzenia odłożono. Znajduie się między niemi projekt o nowem urządzeniu Rad departamentowych, powiatowych i muniieypalnych. Projekt do prawa o edukacyi publiczney, ma bydź takż odroczoym. Słychać oraz, iż Pan Serre, Prezes Izby Deputowanych cofnie nazad swój (w numerach 195, 196 i 197 przesłał roczney gazety naszej umieszczony) projekt do prawa względem nowego urządzenia teyż Izby, gdyż tak małą zyskał pochwałę, iżby według wszelkiego podobieństwa odrzuconym został.

Zjednoczone Niderlandy.

Gazety Niderlanpzkie twierdzą, że niektórym z Francyi wygnanym Francuzom wolno będzie wkrótce powrócić do Oyezyzny. Do tey liczby należyć ma takż Marszałek Soult, Jenerał Mouton i P. Arnauld. Wątpią zaś, aby Cambaceres i David mogli pozwolenie do powrotu otrzymać.

Minister Sprawiedliwości podał dnia 3go Lutego Izbie Stanów jeneralnych Królewski projekt do prawa o zapobieżeniu nadużyciom wolności druku przeciwko obcym Mocarstwom. Rzekł przytem Minister, że Król i Stany jeneralne przekonane są o tem, iż podobne prawo z dnia 28. Wrzesnia 1816go. nie jest dostateczne, i że dla tego potrzebnemi są rozciągleysze przepisy. Osobliwie namienil Minister o cudzoziemcach, którzy w Kraiu Niderlandzkim piszą, nie ochraniając w swoich pismach obalżywych i szydzących ani Monarchów, ani ich Ministrów. Druga część tego projektu zawiera ciężkie kary wymierzone na autorów, drukarzy, na kładników i szerzycieli pism lżących Monarchów, a to, aby zapobiedz wszelkiey skardze Mocarstw, z któremi Król Niderlandzki w dobrem porozumieniu zostawać pragnie.

N i e m e y.

Gazety Frankfórtskie zawierają następujący artykuł z Turynii pod dniem 3cim Lutego: „W wiadomey sprawie przeciwko Radcy nadwornemu i Professorowi Jeńskiemu Okenowi, wydawcy pisma peryodyczego Isis (które w tym roku znowu wychodzi za-

częło), wydał Sąd Sprawiedliwości W. Xięstwa Sasko-Waymarskiego na tegoż wydawcę, za nadużytyą przezeń wolność druku wyrok, skazujący go na szczęście-tygodniowy areszt w twierdzy, na zapłacenie kosztów processu i druku ogłoszonego wyroku, tudzież na konfiskatę N. 193 iego pisma peryodycznego Isis, oraz grażący mu daleko większą karą za ponowienie podobnego przestępstwa. W wyroku tym przytoczone są powody, a przestępstwa w Isis popelnione, podzielone na cztery klasy, to jest: przestępstwo przeciw dostojności panniacego W. Xięcia i przeciw naczelnym Władzom krajowym; znieważenie Monarchów i Rządów Niemieckich, oraz zhańbienie Władz zagranicznych. Potem następuje krótki opis processu, a nakoniec przytoczone są punkta obrony Okena, tudzież iey roztrząszenie i zbicie. Oken wspierał się szczególniey na zaręconey publicznie wolności druku w W. Xięstwie Sasko-Waymarkiem, wypierał się zamiaru obrażenia kogo, i twierdził, że dawne prawa druk ścięsiące, przez nadaną wolność druku oczywiście za zniesione poczytanemi bydź powinny.“

S z w a y c a r y a.

Pisma publiczne zawierają następującą wiadomość z Bazylei pod dniem 4. Lutego: „Na dzisiejszey sessyi Wielkiey Rady Kantonu, przyiętym został Pułkownik Szwedzki, Pan Gustaw Adolf Gustawson (były Król Szwedzki) iednogłownie do obywatelstwa miasta Bazylei. Gdy wszedł do zgromadzenia, i gdy mu przycięcie iego oznymione, miał następującą krótką przemowę: „Urodzony i wychowany wpośród wolnego i niepodległego Narodu, umiem szacować to zaufanie, które mi W. Burmistrz i Prześwietna Rada przez nadanie prawa obywatelstwa okazują.“

K r a k o w.

Na sessyi Seynu Krakowskiego w dniu 22. Stycznia, Izba postępując z porządku w Tytule IX. o Testamentach i Spadkach 1.) ograniczyła wolność czynienia zapisów w summach kapitałnych na korzyść Duchowienstwa i Instytutów pobożnych. 2.) Dała miejsce wydziedziczeniu dla przyczyn ważnych, które prawo oznaczy.

Co do pytania: Czyli wydziedziczenie dobrą myślą zrobione (Exhaereditio bona mente facta), ma miejsce lub nie? przystąpiono do wotowania sekretnego, a Izba zamieniła 18 głosami przeciwko 15 w prawo: „Wydziedziczenie dobrą myślą zrobione (Ex-)
(2

haereditio bona mente facta), nie ma miejsca.“ Następnie uchwaliła: „Dziedzic obeymujący spadek z dobrodzieystwem inwentarza, nie może prywatnie, bez utraty tegoż dobrodzieystwa, własność rzeczy do spadku należących, na kogo innego przerosić.“

W Tytule X. o wspólności między małżonkami, Izba uchwaliła 28 głosami przeciwko 5. „Wspólność majątku pomiędzy małżonkami, nie jest prawna, tylko z umowy wyraźney.“

W Tytule XI. o umowach w ogólności postanowiła iednomyślnie:

- 1.) Nie wszelkie umowy mogą być słownie zawierane; w niektórych przypadkach, które prawo oznaczy, powinny być spisane.
- 2.) W przypadku nie dotrzymania umowy przez iedną stronę, drugiej stronie wolno jest czynić, albo o dopełnienie umowy, albo o iey rozwiązanie.
- 2.) W umowach dwustronnych, każda strona może żądać rozwiązania umów; dla pokrzywdzenia nad półowę istotnego szacunku rzeczy, przedmiotem umowy będącey.
- 4.) Spadek po osobie ieszcze żyjącey, nie może być komu innemu odstąpiony.
- 5.) Processu wiszącego, nie może nabyć Sędzia i Patron.
- 6.) Dla wynalezionych nowych dokumentów ugoda sądowa rozwiązana być nie może.

W Tytule XII. o darowiznach uchwaliła Izba iednomyślnie:

- 1.) Na mocy Kontraktu darowizny, między żyjącemi słownie tylko nastąpiouego, obdarowanemu nie służy prawo sądowne rzeczy darowanej domagania się.
- 2.) Przyszły iaki majątek, wcale nie można darować.
- 3.) Dziedzic mający prawo do części obowiązkowey, a przez darowizny w nię pokrzywdzony, może dopełnienia części obowiązkowey żądać, zaczynając od nayspóźniey obdarowanego i tak wstecz ku ruydawniejszym obdarowanym postępując.
- 4.) Wierzyciele dawnieysi nad darowizny, mają podobne prawo, iak pokrzywdzony w części obowiązkowey dziedzic, swych wierzitelności poszukiwania od obdarowanych.
- 5.) Darowizna dla rodzącego się późniey dziecięcia, upadła co do części obowiązkowey.
- 6.) Urzędnicy zdrowia i Słudzy religijni będący przy ostatniej chorobie zmarłego, z której śmierć nastąpiła, nie mogą brać co iako darowiznę między żyjącemi, albo z testamentu w czasie tej choroby zrobionego.
- 7.) Takie rozporządzenie majątkiem dla osób, korzystających z niego nie mogących, jest nieważne, gdy jest pokryte kontraktem iakiegokolwiek nazwiska, albo innemi podstawionemi osobami, iako to, rodzicami zstępniemi lub małżonkami.

Co do pytania: Czyli darowizna dla ciężkiej niewdzięczności obdarowanego może

być odwołana, przystąpiono do wotowania i 29 głosami przeciwko 4 zamieniła Izba w prawo: „Darowizna dla ciężkiej niewdzięczności obdarowanego, może być odwołana.“

R o s s y a.

Gazety Hamburskie zawierają następujący wypis z listu, pisanego przez pewnego podróżnego z Moskwy dnia 29. Grudnia: „Nie bez zadziwienia uyrzałem po upłynieniu roku mury Moskwy, która wprawdzie podówczas ieszcze, iakby cudem z popiołów i gruzów swoich szybko i okazała się była wzniosła. Atoli, co się od roku w budowaniu stało, zdaie się bardziey ieszcze niepodobnem do wiary, i zaledwie wyobrazić sobie można, że ludzkie natężenia w tak krótkim czasie tyle dokazać mogły. Gmach Kremlina iest rozszerzony i przez wystawienie piętr nowych podwyższony, z którego to powódn wszystkie Członki Rodziny Cesarskiej wygodnie teraz mieszkać tam mogą. Luboż przez to siedziba Carów z własności i starodawney cechy swojej w o zach niektórych osób może co utracić, przecieź wydaie mi się ona iak starzec, który odmłodniał, i który z odnowioną siłą wznosi w uczuciu olbrzymiey siły swojej siwą głowę nad nowemi, przepysznie w około niego powstałemi pałacami, szydząc ze zniweczonych planów dumnego nieprzyziaciela. Zdaie się, iż Cesarz Alexander ma zamiar zagadzić ile możliwości wszelkie przypomnienia owey straszliwej epoki, i owe tylko wspomnienia dla potomności zostawić, które, będąc godnemi naśladowania, mogą służyć za dowód miłości Ojczyzny. Na wybudowanie gmachu Uniwersytetu, przeznaczył Monarcha 500,000 rubli, a pod przewodnictwem godnego Kuratora iego, Xięcia Jędrzeia Obaleńskiego, Męża miłującego nauki i gorliwego o wzrost onychże, posunięto już ową znakomitą budowę tak dalece, iż ten gmach na tę wiosnę będzie już mógł być użytym do przeznaczenia swojego. Dom musztry woyskowej, gmach mający 755 stop długości a 252 szerokości, wystawionym został upłynionego lata z fundamentu, a żołnierze ćwiczą się już w nim codziennie. Fundament na cerkiew Zbawiciela, założono już na wróblowych górach; na wybudowanie tej cerkwi wyznaczono i przekazano 40 milienów, a w latach 10ciu przywiedzionym będzie do skutku plan tej ogromney budowy. Tam, gdzie zeszłego roku ruiny postrzegalem, stoją teraz naypiękniejsze pałace, zalecające się architekturą swoją.“